

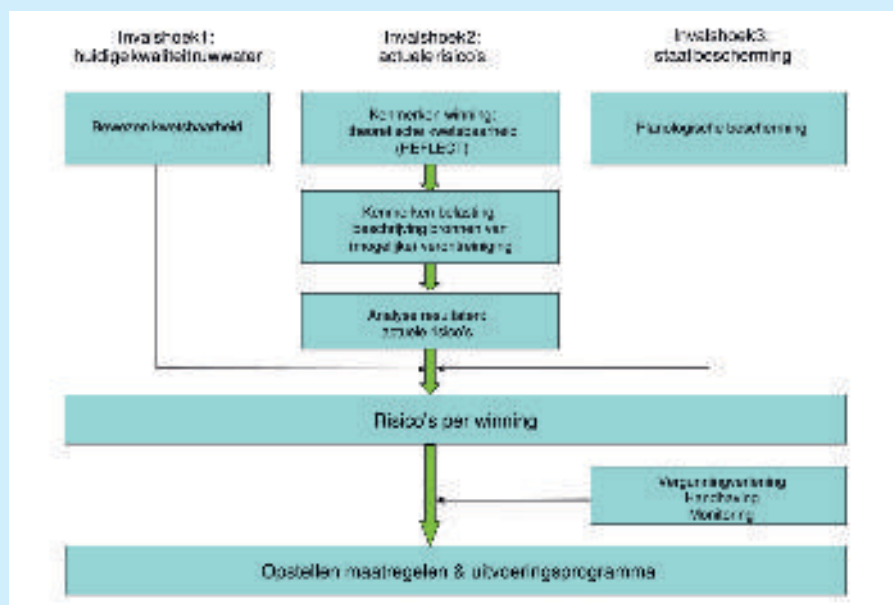
Uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers in Overijssel

Ook in Overijssel zijn onder regie van de provincie gebiedsdossiers opgesteld voor alle drinkwaterwinningen en de risico's in beeld gebracht. Inmiddels is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de negen kwetsbaarste winningen. De hierin opgenomen maatregelen zijn bedoeld om achteruitgang van de kwaliteit van het grondwater te voorkomen.

Gebiedsdossiers vormen een essentiële basis om samen met betrokken partijen afspraken te maken over maatregelen die nodig zijn om de KRW-doelstellingen te realiseren. De noodzaak voor het nemen van maatregelen wordt onderbouwd door de drie invalshoeken te combineren: kwaliteit van het ruwwater, de actuele risico's en de staat van de bescherming (zie afbeelding 1). De kwaliteit van het ruwwater illustreert de 'bewezen' kwetsbaarheid van de winning. De actuele risico's worden theoretisch afgeleid door de kwetsbaarheid van de winning te combineren met de aard van de bedreigingen.

Bij de staat van de bescherming gaat het met name om de regeling van de planologische bescherming, daar deze bepalend is voor de toekomstige risico's. In aanvulling hierop is het voor het veiligstellen van de grond- en drinkwaterkwaliteit van belang dat vergunningverlening, handhaving en monitoring in orde zijn. Al deze aspecten komen aan de orde bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma van de maatregelen. De invalshoeken zijn schematisch weergegeven in afbeelding 1. Deze drie invalshoeken vormen de basis voor de beoordeling van de toestand van een winning (risicoanalyse) en de benodigde maatregelen om deze winning in een goede toestand te brengen c.q. te houden.

Voor de beoordeling op elk van de drie invalshoeken zijn toetsingscriteria opgesteld. Het overschrijden c.q. het niet voldoen aan

Afb. 1: Invalshoeken voor de toetsing van grondwaterwinningen.

deze criteria betekent dat in principe maatregelen getroffen moeten worden. Uiteraard is het zaak wel steeds te overwegen of de mogelijke maatregelen zinvol en maatschappelijk verantwoord zijn. In de tabel zijn de toetsingscriteria met achterliggende gedachten voor de drie invalshoeken aangegeven.

De criteria zijn primair gericht op winning uit grondwater en daarmee geschikt voor grondwater- en oeverinfiltratiewinningen.

Het wegnemen van actuele knelpunten heeft met name betrekking op punt- of andere verontreinigingen die een klein en begrensd deel van het onttrekkingsdebiet beïnvloeden of bedreigen. In die gevallen is het mogelijk en effectief om 'een stroombaan' te onderscheppen, aan maaiveld of op weg naar de winning, om daarmee de bedreiging voor de winning tegen te gaan.

Het in balans brengen van de belasting van het grondwatersysteem met het drinkwater-

Beoordeling van de drie invalshoeken.

	huidige kwaliteit ruwwater	actuele risico's	staat bescherming
locatie toetsing	winput	maaiveld	bestemmingsplan, structuurplan
toetsing aan:	Waterleidingbesluit + BKMW	kwetsbaarheid	rijks- en provinciaal beleid
toetsnorm	100 en 75% (vroegge waarschuwing)	relatief risico	(1) doorwerking geborgd, (2) voldoende bescherming door functies en voorschriften, (3) voorgestane ontwikkelingen in lijn met drinkwaterbelang
wijze toetsen	expertanalyse kwaliteitsdata 2000-2010 en trend in de toekomst bij voldoende lange meetreeksen*	beoordeling risicokaart	beoordeling plantekst en -kaart
achterliggende gedachten	zuiveringsinspanningen in beeld. Maatregelen verlagen in principe deze inspanningen	betreft invoer grondwatersysteem. invoer in balans brengen met drinkwaterbelang	ruimtelijk beleid bepalend voor grondgebruik. Voorkomen nieuwe belastingen

* De toetsing van de kwaliteit van de individuele winputten dient als signalering van mogelijke bedreigingen c.q. verontreinigingen van de winning. Vanwege het veelal ontbreken van geschikte langjarige kwaliteitsmeetreeksen voor deze winputten worden de trends voorsnog alleen vastgesteld op basis van de totale ruwwaterkwaliteit (REWAB-data), dus de kwaliteit van het gemengde ruwwater uit alle winputten. Naar verwachting zal meer gemeten gaan worden in winputten, zodat in de toekomst de trendontwikkeling ook hierop gebaseerd kan worden.

belang richt zich meer op vlakdekkende diffuse belastingen, zoals ruimtegebruik. In die gevallen is het onmogelijk of niet effectief om 'een stroombaan' te onderscheppen, omdat een groot deel van het onttrekkings-debiet belast is. Maatregelen waar dan aan gedacht kan worden, zijn onder meer maatregelen die het landbouwkundige en niet-landbouwkundige gebruik van bestrijdingsmiddelen beperken en maatregelen die de landbouwkundige belasting met nutriënten verminderen.

Maatregelen om nieuwe belastingen te voorkomen, richten zich veelal op het met het oog op het drinkwaterbelang uitvoeren van wettelijke taken. Dit betreft bijvoorbeeld het inspecteren van rioleringen en zo nodig maatregelen treffen, het opstellen van calamiteitenplannen en een adequate planologische bescherming. Ook een adequate en goed afgestemde vergunningverlening en handhaving is noodzakelijk voor het voorkomen van risicovolle emissies naar het grondwater. Dit geldt zowel voor het milieu- als het ruimtelijke ordeningspoor. Voor vergunningverlening en handhaving dienen Rijk, gemeenten, provincie en waterschappen alle relevante belangen te betrekken in hun afweging bij de vergunningverlening, het stellen van voorschriften en de uit te voeren handhaving. Daarbij dient de handhaving zich ook uit te strekken tot activiteiten die op grond van wet- en regelgeving vallen onder algemene regels. Het belang van de openbare drinkwatervoorziening dient hierin, gegeven de Drinkwaterwet (drinkwatervoorziening is

dwingende reden van groot openbaar belang), een prominente plek te krijgen. Mede richtinggevend zijn daarbij ook de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de provinciale verordening op grond van artikel 1.2 van de Wet milieubeheer.

Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma worden maatregelen gekoppeld aan risico's vanuit de drie invalshoeken. Het doel van de maatregelen is immers het verminderen of wegnemen van risico's voor de drinkwaterwinning. In de 'methode Overijssel' wordt de volgende strategie gehanteerd om te komen tot het bepalen van maatregelen voor de beschreven situaties volgend uit de gebiedsdossiers:

Bij (dreigende) overschrijding 75%-norm wininput:

- onderscheppende maatregelen in de bodem door verontreinigd grondwater af te vangen (padgerichte maatregelen/ interceptie);
- andere maatregelen aan maaiveld (brongerichte maatregelen);
- doel: actuele knelpunten wegnemen.

Bij (dreigende) overschrijding (landelijke) normen in en grote risico's voor ondiep grondwater binnen intrekgebied:

- algemene maatregelen aan maaiveld om normen te bereiken;
- maatregelen gericht op reductie grootste risico's aan maaiveld c.q. voorkomen achteruitgang;
- doel: belasting grondwatersysteem in balans met drinkwaterbelang.

Bij onvoldoende staat (ruimtelijke) bescherming:

- maatregelen ter verbetering van bestemmingsplannen;
- maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van vergunningverlening en -handhaving;
- doel: voorkomen nieuwe belasting.

Bij onvoldoende informatie en/of ontbreken maatschappelijk verantwoorde maatregelen:

- monitoringsmaatregel;
- onderzoeksmaatregel;
- doel: bepalen of maatregelen alsnog mogelijk of noodzakelijk zijn.

In de eerste planperiode (2010-2015) is nog niet geheel te overzien of het pakket met genomen maatregelen zal leiden tot het bereiken van de KRW- en aanvullende nationale beschermingsdoelen. Hiertoe is te weinig informatie voorhanden over bijvoorbeeld trendontwikkeling, het functioneren van de bodem en de rol van de historische belasting daarin en de effectiviteit van de maatregelen.

Het uitvoeringsprogramma is daarom vooralsnog op drie pijlers gefundeerd: direct werkende maatregelen, monitoring (moet minimaal de voortgang op de drie invalshoeken meten) en onderzoek dat vooral gericht is op het bereiken van het doel en de (kosten)effectiviteit van de maatregelen.

Cors van den Brink (Royal Haskoning)
Menno ten Heggeler (Provincie Overijssel)
Jan van Essen (Vitens)

Waterwingebied Vechterweerd (foto: Stichting Ark).

